

Хорошун О.О.

Лексична вербалізація концепту "ДЖИХАД" у дискурсі американських ЗМІ

Хорошун Ольга Олександрівна

викладач кафедри англійської мови Житомирського державного університету імені Івана Франка
Житомир, Україна

Анотація: Стосунки між США та ісламським світом є актуальним питанням сьогодення. Різниця культур і традицій породжує невірне трактування певних феноменів мусульманської культури, що стає причиною низки непорозумінь. У статті зроблено спробу проаналізувати один із таких феноменів, як концепт ДЖИХАД, в американському концептуальному просторі. Висвітлено основні тлумачення джихаду і проаналізовано лексичні засоби репрезентації даного концепту в американській газетній публіцистиці останніх років

Ключові слова: іслам, мусульмани, американські друковані ЗМІ, ісламський світ, концепт "ДЖИХАД"

У світі інформаційних технологій, мільйони людей отримують нову інформацію про події у світі через призму засобів масової інформації (ЗМІ) (1, р.19.). Цей факт став вирішальним при виборі матеріалу на якому базується наше дослідження.

У нашій статті ми ставимо перед собою за мету проаналізувати і пояснити інтерпретацію концепту "ДЖИХАД" на шпальтах американських ЗМІ.

Матеріалом для дослідження слугують публіцистичні статті, опубліковані у американській якісній пресі останніх років, що прямо чи опосередковано присвячені стосункам США з країнами Ісламського світу.

Поставлена *мета* спонукає нас до вирішення наступних *завдань*: 1) проаналізувати й узагальнити визначення концепту "ДЖИХАД" запропоновані у сучасних лексикографічних джерелах; 2) виявити лексичні одиниці, що вербалізують даний концепт у американських ЗМІ.

З розпадом Радянського союзу, США почали втрачати статус супердержави і щоб його зберегти, США потрібен новий офіційний ворог, яким і стали мусульманські країни [2, р. 32].

Протистояння Ісламського світу і США не є новиною, ісламська релігія і мусульмани тривалий час невірно висвітлювались у американських ЗМІ. Основною причиною цього нерозуміння є існуюча дистанція між культурами заходу і сходу, хоча ця дистанція набагато менша ніж її презентують американські ЗМІ [3, р 8]. Останні десятиліття відносини між США й Ісламським світом є досить напруженими. Недостатня інформованість щодо культури, звичаїв й віросповідання породжують масу непорозумінь між представниками даних "світів". Нерозуміння і не вірна інтерпретація ісламу призводить до хибного сприйняття тих чи інших понять. Одним з таких є "ДЖИХАД" (*jihad*). Лексикографічні джерела визначають ДЖИХАД як: 1) один з обов'язків ісламської общини, що полягає у спрямуванні всіх сил та можливостей кожного мусульманина на утвердження ісламу. Виділяють ДЖИХАД великий – духовне самовдосконалення віруючого та ДЖИХАД малий (газават) – силова боротьба з невірними [4, р. 73]; 2) a spiritual struggle within yourself to stop yourself breaking religious or moral laws (духовна боротьба з самим собою, для попередження порушення релігійних або моральних законів) [5]; 3) a holy war fought by Muslims to defend Islam (святих війна що ведеться мусульманами для захисту ісламу) [6, р. 569]; 4) a holy struggle to defend the Muslim faith against people, organizations, governments, etc. who are believed to be against Islam (святих боротьба на захист мусульманської віри проти людей, організацій, урядів тощо, які виступають проти ісламу) [7, р.553].

Отже, згідно із визначеннями запропонованими в сучасних лексикографічних джерелах в основі концепту "ДЖИХАД" є віра і духовне самовдосконалення.

Американські друковані ЗМІ висвітлюючи тему стосунків США з країнами ісламського світу презентують ДЖИХАД у несприятливому світлі. Він вербалізується через номінативні одиниці з негативною конотацією. В одній з американських газет було опубліковано статтю "Islamophobia and right-wing terrorism" (Ісламофобія і правий тероризм), у якій ДЖИХАД був представлений як терористичний акт, здійснений мусульманами (1) "*Muslim terrorism, on the other hand, is totally faith-based. The 9/11 attacks were carried out as a jihad against the U.S.*" [8], також джихад висвітлюється як спроба

завоювання усього світу (2) *"The Red Team report said jihad is an obligation of all Muslims under Islamic law and must be performed "until the whole world is under the rule of Islam."* [9].

Американські ЗМІ не розрізняють іслам й ісламський фундаменталізм. Важливо розуміти, що фундаменталісти, не залежно від їх віросповідання, політизують релігію, підлаштовуючи її під свою ідеологію і переконання [10, р. 18]. Не зважаючи на те, що мусульмани складають одну п'яту населення світу, в американських ЗМІ іслам досі репрезентується як насильницька, ізольована культура з дивними цінностями, не спроможна до компромісу [11, р. 9]. Як доказ цих слів 10 лютого 2013 року в The New York Times опубліковано статтю де зазначено що, (3) *"A motion filed in federal court last week by the lawyers in the Handschu case makes a strong case that the city has simply ignored those guidelines in its antiterrorism fight and is targeting Muslim groups because of their religious affiliation, not because they present any risk"* [12]. У цій же статті ми знаходимо, (4) *"being a religious Muslim a terrorism indicator"* [12], що доводить ставлення до усіх мусульман як до терористів.

Негативна об'єктивація концепту "ДЖИХАД" на шпальтах американських ЗМІ на лексичному рівні відбувається за допомогою лексичних одиниць з негативною конотацією, так наприклад, ми зафіксували використання **іменників**:

а) загальні з семою "війна, напад" *struggle, attack, war, terrorism, aggression, rampage; "страх, загроза, помста" fear, threat, danger, hazard, revenge*

(5) *The anti-American extremists who murdered Ambassador J. Christopher Stevens and three of his colleagues in Benghazi, Libya, or went on rampages in other cities have reinforced the worst fears of those who see Muslims mainly through a prism of intolerance and hate* [13].

(6) *Now, for a Muslim holy warrior to see his attacks as revenge runs counter to Pipes's longstanding claim that Islamic holy war is about attack, not counterattack* [14].

(7) *"I believe Shariah is a mortal threat to the survival of freedom in the United States and in the world as we know it," Mr. Gingrich said in a speech to the American Enterprise Institute in Washington in July 2010 devoted to what he suggested were the hidden dangers of Islamic radicalism. "I think it's that straightforward and that real."* [15].

б) власні назви і терміни на позначення угруповань і осіб, які скоюють чи вдаються до джихаду: the Taliban, Palestinian Islamic Jihad, Hamaz, Mujahid, jihadist, jihadism, holy warriors, self-bomber, extremists

(8) *... once you realize that your enemy is a bunch of Muslim holy warriors ...* [14].

(9) *In the eight years following Sept. 11, law enforcement officers reported about 20 homegrown violent jihadist plots or attacks. In the past four years, according to the Congressional Research Service, there have been more than 40. That indicates that homegrown jihadism is increasing, but some observers say that's not necessarily so* [16].

(10) *Plenty of Islamist leaders, and Al Qaeda affiliates, are eager to exploit unrest for their own purposes. One particularly destructive force is Hassan Nasrallah, the Hezbollah chief who rallied a huge anti-American demonstration in Lebanon* [13].

Прикметники з семою «злий, жорстокий, смертельний» *offensive, violent, evil, mortal; "войовничий, загрозовий" militant, threatening, dangerous*

(11) *jihad is "unabashedly offensive" in nature, with the eventual goal of achieving Muslim dominion over the entire globe* [14].

(12) *... so today radical Islamists are working to impose Shariah in a "stealth jihad" that is no less dangerous than the violent jihad of Al Qaeda* [15].

(13) *Echoing some Republicans in Congress, Mr. Gingrich blasted the Obama administration's policy of declining to label terrorism carried out in the name of militant Islam as "Islamic" or "jihadist"* [15].

Дієслова, що вказують на смертельну і руйнівну природу джихаду: to kill, to bomb, to ruin, to explode, to beef up, to wage

(14) *condemned the violence and promised to beef up security at American embassies and consulates* [13].

(15) *Analyst said one of the main dangers from the influx of foreign fighters is that the fighters will use their jihadist experience to continuing waging jihad around the world* [17].

(16) *The anti-American extremists who murdered Ambassador J. Christopher Stevens and three of his colleagues in Benghazi, Libya, or went on rampages in other cities have reinforced the worst fears of those who see Muslims mainly through a prism of intolerance and hate* [13].

Отже, концепт "ДЖИХАД" репрезентується у американських друкованих ЗМІ здебільшого у

негативному світлі, вказуючи на його жорстокість, руйнівну силу і загрозу суспільству. На нашу думку це є результатом недостатньої інформованості суспільства щодо культурної спадщини Ісламського світу, його звичаїв й ключових понять.

ЛІТЕРАТУРА

1. Richstad J., Michael H. Crisis in International News: Policies and Prospects – New York: Colombia University Press, 1981. – 473 p.P-19
2. Said E. Declaring War on Islam: The Leagacy of Shaem El Sheikh // The Progressive Vol. 60, No 5, 1996. –p. 32
3. Mazrui A. Islam: Between globalization & counter-terrorism – Trenton, NJ: Africa World Press, 2006. – 331 p.
4. Геополітичний словник: навч. посіб. / [кол. авт.: Саух П. Ю., Бурковська Н. Ю., Герасимчук А. А., та ін. за заг. ред. проф. П. Ю. Сауха. – К.: «МП Леся», 2010. – 327 с.
5. Merriam-Webster Dictionary [електронний ресурс] – режим доступу: www.merriam-webster.com
6. Oxford Advanced Learner's Dictionary, 8th edition – Oxford University Press, 2010 – 1865p.
7. Longman Dictionary of American English – Pearson Education Limited, 2009. – 1167 p.
8. Islamophobia and right-wing terrorism [електронний ресурс] – режим доступу: <http://articles.latimes.com/2012/sep/01/opinion/la-le-0901-postscript-islamophobia-20120901>
9. Military report: Terms 'jihad,' 'Islamist' needed [електронний ресурс] – режим доступу: www.washingtontimes.com/news/2008/oct/20/report-says-terms-jihad-islamist-needed/?page=all
10. Tibi B. The challenges of fundamentalism: political Islam on the new world order – Berkley, Los Angeles, London: University of California Press, 2002. – 293 p.
11. Jerichow A., Simansen J.B. Civilizations: Clash or Cooperation? Islam in a changing world. Europe and the Middle East – Routledge, 2013. – 220p.
12. Spying on Law-Abiding Muslims [електронний ресурс] – режим доступу: www.nytimes.com/2013/02/10/opinion/sunday/spying-on-law-abiding-muslim-citizens.html
13. The United States and the Muslim World [електронний ресурс] – режим доступу: www.nytimes.com/2012/09/20/opinion/the-united-states-and-the-muslim-world.html?action=click&module=Search®ion=searchResults&mabReward=relbias%3Aw&url=http%3A%2F%2Fquery.nytimes.com%2Fsearch%2Fsite%2Fsearch%2F%3Faction%3Dclick%26region%3DMasthead%26pgtype%3DHomepage%26module%3DSearchSubmit%26contentCollection%3DHomepage%26t%3Dqry400%23%2Fislamic%2Bworld%2F
14. The Myth of Modern Jihad [електронний ресурс] – режим доступу: opinionator.blogs.nytimes.com/2010/06/29/the-myth-of-modern-jihad/?_php=true&_type=blogs&_r=0
15. In Islamic Law, Gingrich Sees a Mortal Threat to U.S www.nytimes.com/2011/12/22/us/politics/in-shariah-gingrich-sees-mortal-threat-to-us.html?pagewanted=all
16. EDITORIAL: Homegrown jihad www.washingtontimes.com/news/2013/may/23/homegrown-jihad/#ixzz3bKfYIQJV
17. Syria is jihad central: 6,000 terrorists flood new al Qaeda training ground [електронний ресурс] – режим доступу: www.washingtontimes.com/news/2013/jul/2/syria-jihad-central-6000-terrorists-flood-new-al-q/#ixzz3bKumOUP

REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED

1. Richstad J., Michael H. Crisis in International News: Policies and Prospects – New York: Colombia University Press, 1981. – 473 p.P-19
2. Said E. Declaring War on Islam: The Leagacy of Shaem El Sheikh // The Progressive Vol. 60, No 5, 1996. –p. 32
3. Mazrui A. Islam: Between globalization & counter-terrorism – Trenton, NJ: Africa World Press, 2006. – 331 p.
4. Геополітичний словник [Geopolitical Dictionary]: навч. посіб. / [kol. avt.: Saukh P. YU., Burkovs'ka N. YU., Gerasimchuk A. A., ta in. za zag. red. prof. P. YU. Saukha. – K.: «MP Lesya», 2010. – 327 s.
5. Merriam-Webster Dictionary [електронний ресурс] – режим доступу: www.merriam-webster.com
6. Oxford Advanced Learner's Dictionary, 8th edition – Oxford University Press, 2010 – 1865p.

7. Longman Dictionary of American English – Pearson Education Limited, 2009. – 1167 p.
8. Islamophobia and right-wing terrorism <http://articles.latimes.com/2012/sep/01/opinion/la-le-0901-postscript-islamophobia-20120901>
9. Military report: Terms 'jihad,' 'Islamist' needed www.washingtontimes.com/news/2008/oct/20/report-says-terms-jihad-islamist-needed/?page=all
10. Tibi B. The challenges of fundamentalism: political Islam on the new world order – Berkley, Los Angeles, London: University of California Press, 2002. – 293 p.
11. Jerichow A., Simansen J.B. Civilizations: Clash or Cooperation? Islam in a changing world. Europe and the Middle East – Routledge, 2013. – 220p.
12. Spying on Law-Abiding Muslims www.nytimes.com/2013/02/10/opinion/sunday/spying-on-law-abiding-muslim-citizens.html
13. The United States and the Muslim World www.nytimes.com/2012/09/20/opinion/the-united-states-and-the-muslim-world.html?action=click&module=Search®ion=searchResults&mabReward=relbias%3Aw&url=http%3A%2F%2Fquery.nytimes.com%2Fsearch%2Fsite%2Fsearch%2Faction%3Dclick%26region%3DMasthead%26pgtype%3DHomepage%26module%3DSearchSubmit%26contentCollection%3DHomepage%26t%3Dqry400%23%2Fislamic%2Bworld%2F
14. The Myth of Modern Jihad opinionator.blogs.nytimes.com/2010/06/29/the-myth-of-modern-jihad/?_php=true&_type=blogs&_r=0
15. In Islamic Law, Gingrich Sees a Mortal Threat to U.S www.nytimes.com/2011/12/22/us/politics/in-shariah-gingrich-sees-mortal-threat-to-us.html?pagewanted=all
16. EDITORIAL: Homegrown jihad www.washingtontimes.com/news/2013/may/23/homegrown-jihad/#ixzz3bKfYIQJV
17. Syria is jihad central: 6,000 terrorists flood new al Qaeda training ground www.washingtontimes.com/news/2013/jul/2/syria-jihad-central-6000-terrorists-flood-new-al-q/#ixzz3bKmunOUP

Khoroshun O.O. Lexical Representation of Concept "JIHAD" in American Mass Media Discourse

Abstract: Relations between the U.S. and the Islamic world is a key issue today. Difference in culture and traditions causes false interpretation of certain phenomena of Muslim culture, which can provoke a number of misunderstandings. This paper attempts to analyze one of these phenomena, the concept of JIHAD, in an American conceptual space. The basic interpretation of jihad is analyzed and means of lexical representation of this concept in American recent years newspapers is shown.

Key words: *Islam, Muslims, American printed mass media, Muslim world, concept "JIHAD"*

Хорошун О.А. Лексическая репрезентация концепта ДЖИХАД в дискурсе американских СМИ

Аннотация: Отношения между США и исламским миром является актуальным вопросом сегодняшнего дня. Разность культур и традиций порождает неверную трактовку определенных феноменов мусульманской культуры, становится причиной ряда недоразумений. В статье сделана попытка проанализировать один из таких феноменов, как концепт ДЖИХАД, в американском концептуальном пространстве. Освещены основные толкования джихада и проанализированы лексические средства репрезентации данного концепта в американской газетной публицистике последних лет.

Ключевые слова: *ислам, мусульмане, американские печатные СМИ, исламский мир, концепт "ДЖИХАД"*